

גיטין דף ל"ד, שמות בגיטין – תקציר**א. נחיצות השמות**

1. **גיטין, דף כ"ו:** "הכותב טופסי גיטין - צריך שיניח מקום האיש, ומקום האשה, ומקום הזמן".
2. **גיטין דף פ':** "שינה שמו ושמה, שם עירו ושם עירה - תצא מזה ומזה, וכל הדרכים האלו בה".
3. **תוספות דף כ':** "הא בעינן שמו ושמה - אע"ג דמתני' דפרק הזורק (לקמן דף פ.) דשינה שמו ושמה מוקמינן לה דהאי הולד ממזר כרבי מאיר משמע דלרבנן לא הוי בשינה שמו אלא פסולא דרבנן ומדנקט שינה ולא נקט לא כתבו כלל משמע דבלא כתבו כלל כשר אפי' מדרבנן הא ליתא, דעל כרחך לא כתבו כלל לר' מאיר פסול מהתורה דהא בעינן שינה מוכיח מתוכו שהוא מגרש את אשתו, ובלא כתבו כלל אין מוכיח".
4. **רמב"ן שם:** "הא בעינא שמו ושמה שם עירו ושם עירה. פי' נ"ל משום דכתיב 'ספר כריתות' והיינו ספירת דברים של כריתות, ואי אפשר לספר כריתות שבינו לבניה אלא א"כ כתב שמו ושמה... ובתוספות מוקי לה כר' מאיר דאמר עידי חתימה כרתי ואי אפשר אלא א"כ מוכיח מתוכו מי מגרש ומי מתגרשת, ואינו נכון".
5. **מרדכי גיטין, שני"ד (ראבי"ה תתקל"ט):** "ויעוד אני יואל הלוי מוסיף אי לאו דמסתפינא מחבריי, נראין הדברים אפילו לא היה מזכיר שם האיש והאשה בגט שהוא כשר רק שיהא כתוב כהלכתו, ואלבא דר' אלעזר דאית ליה עידי מסירה כרתי, וקיימא לן כוותיה. וכיוון דקיימי עדים קמן ואמרי דנמסר לזו שהגט בידה מיד בעלה מה לנו להזכיר שמותן ... וראייה מדאמרינן בריש פרק כל הגט כתב לגרש בו את הגדולה לא יגרש בו את הקטנה ואמרינן בגמרא קטנה הוא דלא מצי מגרש ביה, הא גדולה מצי לגרש ביה ומקומינן לה כר' אלעזר דיש עידי מסירה שמסר לגדולה אע"פ ששמותיהן שוות אין לחוש שמא מיד הקטנה נפל הגט ומצאתו גדולה. והא הכא מה שהוזכר שם הגדולה בגט אינו מועיל בלא עדים, והוי כמאן דלא כתב ביה שם אחת מהן, ואפילו הכי כיון דידעי דלגדולה נמסר הוי כשר, הכא נמי (כלומר: כשלא נכתבו שמות כלל) לא שנא. ותו דאמרינן בפרק בתרא (להלן פז): כתב חניכתו וחניכתה כשר, ומפרשי רבוותא אע"פ שלא הוזכר שמותן כי אם ראש המשפחה של שניהם, ובעל כורחיה אית לן לאוקמי בעידי מסירה, דאי לא תימא הכי מה אנו יודעין איזו מן המשפחה גירש הואיל שלא הוזכר שמותן".
6. **רמב"ם גירושין, ג' ז':** "מפני תקנת סופר התירו חכמים לסופר שיכתוב טופסי גיטין ויניח מקום האיש ומקום האשה ומקום הזמן ומקום הרי את מותרת לכל אדם כדי שיכתבם לשם האיש המגרש ולשם האשה המתגרשת וכן יחתמו העדים לשמו ולשמה".
7. **שם, י"ג-י"ד:** "מי שהיו לו שני שמות וכן אשה שיש לה שני שמות כשמגרש כותב שמו ושמה שהן רגילין בו וידועין בו ביותר ואומר איש פלוני וכל שם שיש לו גירש אשה פלונית וכל שם שיש לה, ואם כתב חניכתו וחניכתה כשר. /השגת הראב"ד/ ואם כתב חניכתו וחניכתה כשר. א"א נראה לי והוא שיהא רגיל באותה חניכה יותר. "כתב השם שאינם ידועין בו ביותר וכתב כל שם שיש לו הרי זה פסול. שינה שמו או שמה ושם עירו או שם עירה אף על פי שכתב כל שם שיש לו וכל שם שיש לה אינו גט".
8. **שולחן ערוך אבן העזר, קכ"ט י"א:** "אם לא כתב שם האיש והאשה בגט, פסול, והבנים ממזרים".
9. **בית שמואל, שם:** "ובלבד כתב שהוא מדרבנן וצ"ע".
10. **ביאור הגר"א שם:** "אלמא דאפי' חששא ליכא וע' תוס' שם ד"ה הא כו' ודלא כמר' שם בשם ר' יואל וכל ראייתו אין בהם ממש".
11. **ירושלמי גיטין, ב' ג':** "אפילו כותב אני פלוני מגרש את אשתי כשר".
12. **תורת הרא"ל:** "מסברא, קשה מאוד להניח שאין צורך להזכיר בגט את שמו של הבעל. ברם, הויתור על שמה של האשה אולי מתקבל על הדעת, משום שהגט נכתב אודותיה, אך היא לא נוטלת חלק פעיל בסיפור הדברים שבו. יתירה מזאת, הגט אמור להימצא בידיה של האשה, ואחיה זה עשויה לחפות על העדר שמה ... מן הירושלמי משמע שהבעל אכן חייב להזכיר את שמו (אני פלוני), אך יכול לוותר על איזכור של שם אשתו".

ב. "וכל שם שיש לי" – ביאור התקנה

13. **גיטין דף ל"ד:** "התקין ר"ג הזקן, שיהא כותב איש פלוני וכל שום שיש לו, אשה פלונית וכל שום שיש לה, מפני תיקון העולם".
14. **תוספות שם:** "בטופסי גיטין של ה"ג כתוב שצריך לכתוב בגט "וכל שום וחניכה דאית לי ולא תראי" משמע שלשון זה היו כותבין בגט. ואין נראה לר"ת דזימנין דאית לידי תקלה כשאין לו אלא אותו שם הכתוב בגט ואין לו חניכה וכשכותב בגט וכל שום וחניכה נראה זה הגט של אדם אחר שיש לו שם וחניכה. לכך נראה לר"ת וכל שום שיש לו דקתני במתני' היינו כל שמותיו בפירוש, ותיקן ר"ת לכתוב בגט אני פלוני דמיתקרי כך וכך".
15. **חידושי הרמב"ן שם:** "וכן מוכח בירושלמי דגרסינן התם איש פלוני וכל שם שיש לו הגע עצמך דהוויא שמה ראובן ואפיך שמה שמעון אלא אני פלוני וכל שום שיש לי, פי' קס"ד שיכתוב בפירוש אני פלוני דמתקרי פלוני ופריך מה הועילו חכמים בתקנתן אם

כתב שמות אחרים, אלא כותב אני פלוני עם כל שם שיש לי סתם וכבר אמרתי שכך כתבו ראשונים לכתוב סתם וכל שום אחרן וחניכא דאית ליי".

16. **חידושי הרשב"א שם:** "ואי קשיא לפי פרושו מה שאמרו בגמ' אמר רב יהודה אמר שמואל שלחו בני מדינת הים לר"ג בני אדם הבאין משם לכאן וכו' היאך מגרשין את נשותיהם עמד ר"ג והתקין שיהו כותבין איש פלוני וכל שום שיש לו ואמר רב אשי עלה והוא דאיתחזק בתרי שמי, ואם כדברי ר"ת ז"ל מה בא רב אשי ללמד וכי הוצרך רב אשי לומר שאם לא הוחזק אלא בשם אחד שלא נוסף לו שם אחר שלא נקרא באותו שם מעולם, ההיא בשחיו לו ב' שמות א' בגליל וא' ביהודה ויצאה אשתו עמו".

17. **שולחן ערוך רמ"א, אבן העזר קכ"ט א':** "ואם יש לאחד מהם שתי שמות, כותבין שם שהם רגילים בו ויודעים בו ביותר, וכותבים: איש פלוני וכל שם שיש לו גירש אשה פלונית וכל שום שיש לה.

הגה: וי"א דאין לכתוב כל שום שיש לו, אלא אם יש לו שני שמות יכתוב: פלוני דמתקריא פלוני (ר"ת וב"י בשם הרמב"ן והרשב"א), וכן נוהגין, ואין לשנות".

ג. שני שמות (לא התייחסנו כאן לעניין שמות משפחה, שמות ההורים ושמות המקומות)

18. **גיטין, דף ל"ד:** "תניא כוותיה דרב אשי: היו לו שתי נשים - אחת ביהודה ואחת בגליל, ולו שני שמות - אחד ביהודה ואחד בגליל, וגרש את אשתו שביהודה בשמו שביהודה, ואת אשתו שבגליל בשמו שבגליל - אינה מגורשת, עד שיגרש את אשתו שביהודה בשמו שביהודה ושם דגליל עמו, ואת אשתו שבגליל בשמו שבגליל ושם דיהודה עמו ... ההיא דהו קרו לה מרים, ופורתא שרה, אמרי נהרדעי: מרים וכל שום שיש לה, ולא שרה וכל שום שיש לה".

19. **תוספות שם:** "והא דקתני בברייתא דבסמוך דאינה מגורשת עד שיכתוב שם דיהודה ושם דגליל עמו היינו דוקא דאיתחזק בשני שמות בב' המקומות חד במקום הכתיבה וחד במקום הנתינה, דהא לא קתני היו לו שני שמות ביהודה או שני שמות סתם שיגרש בשני שמותיו אלא כשיש לו שני שמות אחד ביהודה ואחד בגליל דאז צריך לכתוב שניהם מקום הכתיבה ומקום הנתינה דאותן שבגליל לא יכירו שם דיהודה ויאמרו שלא גירש ויוציאו לעז על בניה מן השני. אבל בהחזק בשני שמות במקום אחד כשר בדיעבד אפי' באחד מהן ואפי' בחניכה ומיהו לכתחילה צריך לכתוב שניהם".

ד. שם לועזי

20. **תוספות גיטין, דף ל"ד:** "שאלו לר"ת על מומר לעבודת כוכבים שגירש את אשתו ולא נכתב בגט אלא שם של יהדות ולא שם של עובד כוכבים והשיב ר"ת חלילה להזכיר שם עובד כוכבים בתורת משה וישראל".

21. **חידושי הרשב"א שם:** "ובנמקי הרמב"ן נ"ר והני ישראל שבחוצה לארץ ששמותיהן כשם ישראל ויש להם שמות אחרים כשמות הגויים אף על פי שאינם אלא שם לוו מפי הערלים שאינם יודעין לקרותם בשם ישראל כיון שהוחזק בשם ורובא דעלמא קרו ליה הכי צריך לכתוב אותו השם, ושם ישראל שלהם שהוא חותם בו נמי שם גמור הוא וצריך לכתוב אנה פלוני דמתקרי פלוני ע"כ, ולפי מה שכתבתי אינו צריך ודי לו באחד מהן".

ה. כתיבת השמות

22. **בית יוסף אבן העזר, קכ"ט:** "ולענין שמות הנשים כתוב בקונדריסין (סי' י' סעי' טז) שיש לכתוב כילא בגט באל"ף וכן כל שם שאינו לשון הקודש אבל כשהוא לשון הקודש כותבין בה"א כמו חומה דביתהו דאביי או זוכה (חובה דביתהו דרב הונא במסכת נדה) שהשם הוא לשון הקודש אבל כשאינו לשון הקודש כגון ילתא אבא אדא חסדא כולם באל"ף".

23. **רמ"א, שם:** "כל כינוי שמשנתנה מכח לשון המדינות, כגון ליב, שיש מדינות מדברים לשון קלילא: ליב, ובמקצת מדינות מדברים: ליוא או ליבא; וכן בכינוי וואלף, שקורין אותו במדינות אלו כך, ובמדינות אחרות וואלפ"א או וואלבלין או וואלפללין; או בכינוי מענדל, שיש מדברים: מנדיל, וכל כיוצא בזה; וכן בקריאת התיבות, כגון בקצת מדינות שקורין גומפרעכט גומפרחט, או שהלשונות מתחלפות בקריאת הב' או פ' או ו', כגון זנביל או זנוויל פייבש ווייבש, שמקצת מדינות מדברים יותר בלשון רפה, הולכין אחר לשון בני אדם במדינה שנותנין בו הגט, ואין להקפיד בזה איך נמצאו השמות והכינויין כתובים, כי כל אחד כתב כפי לשון מדינתו; ולכן סדר הגיטין משונים זה מזה בענין זה, והעיקר כאשר כתבתי כן נראה לי להורות".

24. **ספר "גט מסודר":** "שמות לשון עברי נכתבים כמו שנמצאים בכתבי הקודש".

25. **בית שמואל, שמות אנשים ונשים אות פ':** "פינחס - מלא יו"ד כי במסורת כולם מלאים חוץ א' וכתב מהרש"ל אם כתב חסר יו"ד כשר דרובן כותבים חסר ומסורת א' מסייע להם. כתב בח"מ סי' קכ"ט מעשה באחד שחתם שמו חסר וכתבו בגט ג"כ חסר ונכשר בהסכמ' קיבוץ כל חכמי העיר".

26. **פתחי תשובה, אבן העזר קכ"ה:** "ועיין בס' טיב גיטין בליקוטי שמות סק"ז (ויבא קצת לקמן סי' קכ"ט סי"ד ס"ק ל"ו) שכי דנראה פשוט דלא שייך הוצאת לעז על גיטין הראשונים כ"א בדבר שהוא נוהג בכל גיטין הניתנין שם כגון בשם העיר או בנוסח גופו של גט אבל בשמות האיש והאשה דכל גט הוא ענין בפ"ע כו' אין בזה משום מוציא לעז".

